

Creure des de la nit fosca (II)

Testimonis

1. La malaltia em fa més humà
Carlos Bravo
 2. La meva experiència en la malaltia
Federico Bellido
 3. La meva evolució religiosa
Miguel Benzo
 4. Vivències d'un metge sobre el sofriment
Ángel García Forcada
 5. Déu en les escombreries
Fernando García Gutierrez
 6. Heavy!
Maria García Maseda
 7. Ser sacerdot enmig d'ells
Guy Gilbert
 8. Carta al meu fill que mai no va néixer
Marisol
 9. Per què em vaig fer cristià
Paul O. Unha
 10. De la mort a la vida
Història de Somaratne
- Conclusió: Les passivitats de disminució
José A. García

El Centre Cristianisme i Justícia està interessat a difondre les seves reflexions i, per tant, està obert a qualsevol proposta de reproducció de les seves publicacions, sempre que es citi la font d'una manera clara. Es prega una comunicació prèvia i la tramesa de cinc exemplars de la reproducció.

El present quadern continua el número 57 de la nostra col·lecció (*Creure des de la nit fosca*), que va aparèixer ara fa quatre anys. L'enorme ressonància d'aquell quadern ens decidí a preparar una segona part la qual desitgem publicar, també, a l'entorn de Setmana Santa.

Sospitem que l'èxit d'aquell quadern fou degut al fet que, en una mena d'escrit com aquest, parlen aquells que habitualment no acostumen a tenir veu. Quan parlen els que no tenen veu, generalment només poden parlar d'experiències. I l'experiència és allò que més ens acosta als homes.

A més, aquest tipus de testimonis solen ser *relats*: els teòlegs han parlat molt de la teologia narrativa, però no saben posar-la en pràctica: i la narració té una dosi de veritat teològica que no hi té lloc en la teoria: la narració comunica esperança i, alhora, integra el dolor que no sol tenir lloc en l'especulació, però que té molt d'espai en la vida.

Hem procurat de sistematitzar els testimonis recollits, de la següent manera:

- Hi ha una **primera part** en la qual es parla des de la malaltia: són els tres primers testimonis. El quart, en el qual s'entrellacen atur i depressió, ens porta des de la malaltia a una altra forma de marginació molt més culpable perquè no solament no és ben combatuda per nosaltres sinó que, malgrat les nostres excuses, és *produïda* per nosaltres.

- Entrem, així, en una **segona part** que gira entorn a la marginació: l'exclusió social i la (més dissimulada) exclusió educacional: si la nostra societat no està muntada per als més necessitats, la nostra educació tampoc no està muntada per als que més necessitarien ésser educats. Aquí entrem els testimonis 5-7 que es tanquen amb una altra forma de marginació: l'autoexclusió, a causa dels altres, que suposa el celibat.

- Finalment, una **tercera part** ens parla des de l'Àsia llunyana. Allà hi trobarem no només "com creuen" sinó com han arribat a la fe gent d'un altre univers i d'altres cultures; però el seu dolor i les seves possibilitats de bondat i maldat són molt semblants a les nostres (tal com mostren els testimonis).

Al final el lector té dret a quedar-se amb la pregunta: muntatge subjectiu o camí real de salvació?

Tal vegada percebrà també que, si s'ho pren com a muntatge, es tracta d'una escapatòria ben estranya perquè no sembla que alliberi del dolor sinó que, en tot cas, capaciti per suportar-lo. I si s'ho pren com a realitat no es tracta d'una realitat material, palpable, com les que ens imposen sinó que demana un salt que no és fàcil de fer: a ell es refereix J. A. García en la conclusió.

Enmig d'aquest dilema creiem que tot lector podrà acceptar la conclusió que preguntar per Déu és profundament raonable i que pertany a la nostra realitat. I molts podran fer un segon pas: la resposta afirmativa a aquesta pregunta també és raonable.

1. LA MALALTIA EM FA MÉS HUMÀ

Carlos Bravo, sj.

(Carta als amics després de l'operació d'un tumor cerebral)

Mèxic, abril 1995.

... No sé si aconseguiré expressar adequadament tots els sentiments que tinc i que en prou feines vaig ordenant internament. Només puc dir-vos que l'experiència de la meva malaltia, dins del desconcert, va resultant profundament humana i humanitzant.

Amb molts de vosaltres he tingut l'oportunitat de compartir la meva esperança en un miracle, però no de manera ingènua. Diverses vegades li he preguntat al Senyor si és que ja se li acabaren els miracles dels temps antics. Espero poder mantenir una actitud de confiança incondicional en Déu, succeeixi el que succeeixi, i una esperança amb quelcom de repte envers el Senyor o, si és vol, amb la tossudesa d'aquella vídua de l'Evangeli que aconseguí que el jutge li fes justícia simplement perquè se n'atipà. Jo sento que encara em falta molt per atipar-lo. En això espero l'ajuda de vosaltres: per assaltar el cel.

Però ahora sense posar-li condicions al Senyor. Si alguna cosa sé, de manera evident, és que a Déu no podem posar-li condicions, però no perquè ell faci el fatxenda, ni perquè ens vulgui fer patir sinó perquè en veritat ell és l'únic que coneix la vida en plenitud. Una comparació: el sol, l'única cosa que produeix és llum; si hi ha ombra, aquesta no ve del sol sinó d'alguna cosa que s'hi interposa. Així passa amb Déu: l'única cosa que produeix és vida; tot allò que frena o debilita la vida ve d'un altre costat, de la nostra pròpia debilitat, del nostre propi pecat, de la nostra pròpia limitació. I el que fa Déu és confirmar la nostra debilitat per sempre amb la seva força ressuscitadora.

Per mi això va esdevenint una evidència. I dono gràcies a Déu per aquesta certesa que va generant a dins del meu cor. Però aquesta esperança no em fa disminuir gens ni el meu desig de viure encara amb vosaltres ni la meva decisió de seguir lluitant per la vida que estimo més que abans.

Sí, hi ha hagut moments en els quals se m'ha fet un buit a l'estomac. Moments en els quals em sorgeix de dins una pregunta que, quan la penso bé, em sembla que aquesta pregunta ni es pregunta. Perquè no té resposta. *Per què a mi?* És que aquesta pregunta, en el fons, segueix culpabilitzant Déu d'allò que succeeix. I aleshores, des del més profund de mi mateix, m'adono que no és Déu qui ens envia la mort sinó qui, en la nostra mort, està amb nosaltres, al nostre costat per tal que la visquem amb fe i amb gràcia, amb profunda esperança i, fins i tot, amb profunda alegria.

En passar el temps, la rutina es va fent més pesada: els esforços per mantenir una mateixa tònica espiritual, i la mateixa incertesa sobre el futur, es fan més dificultosos. Tanmateix, crec que si hi ha alguna cosa que he d'agrair al Senyor és el fet de mantenir-me, ahora, en una actitud esperançada i disponible: ni li poso condicions al Senyor, ni abaixo les mans i em dono per vençut. No m'ha estat fàcil mantenir aquesta doble actitud, però crec que vaig aconseguint una disponibilitat que em manté amb les veles esteses esperant només el rumb que el Senyor digui.

per què a mi? Aquesta pregunta segueixculpabilitzant Déu d'allò que succeeix. No és Déu qui ens envia la mort, sinó qui, en la nostra mort, està amb nosaltres, al nostre costat.

Aquesta és la meva situació actual que he volgut compartir amb vosaltres, amb força dificultats, però també he cregut que era una obligació de gratitud expressar-vos els meus sentiments més profunds en aquests moments. Us agraeixo la vostra solidaritat i la companyia que he sentit de tots vosaltres. Us agraeixo, també profundament, les pregàries que m'han confortat en aquests temps i que m'han donat una força molt gran durant aquests dies.

(Carlos Bravo morí a Mèxic el dia 29.10.97)

2. LA MEVA EXPERIÈNCIA EN LA MALALTIA

Federico Bellido

(Escrit després de rebre la unció dels malalts, el 14.10.91)

Déu meu, per què m'heu abandonat?

El dolor, realitat que no es pot defugir, es part de la condició humana. Tots heretem, en néixer, una capacitat de sofriment. Ningú no es lliura d'aquest terrible esclavatge. A part de les malalties, que ens visiten algun cop a la vida, en el futur hi ha sempre la vellesa, el desgast natural de l'organisme i, al final, la mort. És el nostre destí universal. Som éssers mortals.

Si a això hi afegim altres mals de mil gèneres diferents, que produeixen dolor, el balanç és senzillament aterridor. Veritablement es pot dir que habitem en una vall de llàgrimes. Jo he pogut fer una duríssima experiència amb motiu de l'última malaltia que ja dura 26 mesos. He patit molt. I m'he preguntat: Per què, Senyor? M'ha sobrepassat el misteri del dolor; encara que sempre vaig mantenir la pau i la confiança en Déu, vaig veure com la mort en vida m'envaïa. Tot això ho he viscut a seques, sense experimentar la Seva presència, tot i que la demanava, la desitjava. Vaig haver d'encarar-me amb la meva substancial finitud, contingència, pura impotència, radical pobresa. Em vaig trobar amb la meva mortalitat a seques. Tot ja s'havia acabat. Només em queda morir.

Quina resposta donar a aquesta situació, a tants interrogants que se'm presenten? Un cop el maligne em murmurà: No existeix Jesús, t'has enganyat, no l'importes. Em vaig estremir de por, de temor, d'espant. Era l'últim que em podia passar, fou compartir l'abandó del Fill a la creu. Vaig recordar aquell crit: Déu meu, per què m'heu abandonat?. Davant el sofriment de l'home, no hi ha respostes humanes. S'imposa el misteri, el silenci.

Tanmateix i malgrat tot, hi ha sortida

La mort de Crist, Fill de Déu, fet home, com nosaltres, i acceptant plenament la condició humana, ens explica, sense estalviar-nos ni el sofriment ni la mort, el sentit profund de la vida. La Resurrecció gloriosa és l'última paraula. Sota aquesta llum pren sentit tota la debilitat humana, fins i tot el drama del sofriment i la mateixa mort.

Què he après jo en aquesta malaltia, en la que vaig sentir moltes vegades desig de morir? He après Jesús crucificat. Tot està dit: saviesa, comunió joiosa amb el Misteri, paciència, esperança, pau, solidaritat amb tots els homes, especialment amb els necessitats; amor ple, suau, etern, llibertat, lliberació. Gairebé he pogut transcendir la meva condició mortal, per instal·lar-me ja en el Regne, veient-ho tot des de l'eternitat, clavats ja en el cor del temps, de la terra, de la vida humana, pelegrí i delerós de plenitud. Com si prenguéssim part en la vida joiosa de Jesús Ressuscitat, amo de l'Univers i cap de l'Església.

Que bé que hi ha Crist crucificat al capçal del llit del malalt! Pot transformar el dolor en goig, en joia, en esperança, en felicitat, i irradiar a tot allò que ens envolta un sentit de salvació humana. Tant de bo que ens sigui donat a tots el do d'associar la vida i la mort a Jesús Crucificat i Ressuscitat per la salvació del món.

És un fet: Déu segueix vivint i sofrint en el món amb tots aquells que pateixen. Diu el Concili Vaticà II: Crist no va suprimir el sofriment i tampoc no ha volgut revelar enterament el seu misteri. Ell el va prendre sobre si mateix i amb això n'hi ha prou perquè nosaltres compreguem tot el seu valor.

Em queda alguna cosa important a dir. En la meua malaltia m'han ajudat i acompanyat moltes persones, per elles se m'ha revelat el rostre de Déu. Un dia el maligne em va dir: On és el teu Déu?, t'ha abandonat, et deixa en aquesta mortal solitud De seguida, el Senyor em respon: Joestic en els germans que t'envolten, i em va venir al record allò de Sant Joan: On hi ha caritat i amor, allà hi ha Déu. El maligne se'n va anar. Déu està en la comunitat, en els germans habitats per Déu, per l'Esperit.

Encara us vull fer una altra confidència íntima. Fa tan sols uns dies que crec haver tingut una inefable experiència de Déu. Ho prenc del meu quadern: M'invadies, Senyor, vaig sentir com si se'm trenqués el cos, vaig haver de respirar a fons per sobreviure ja que em sortia l'ànima del cos. De sobte vaig veure com alguna cosa feta en la meua vida: la síntesi del cel i la terra, de la matèria i de l'esperit, de la creació i la gràcia. Vaig esperar 68 anys però, finalment, va aparèixer en mi la plenitud, la felicitat l'harmonia, la pau el goig, el regne de Déu, l'amor. Ara comprenc Teresa d'Àvila: Vivo sin vivir en mí y tan alta vida espero, que muero porque no muero. O allò de Joan de la Creu: Oh, llama de amor viva, que tiernamente hieres de mí alma el más profundo centro. Pues ya no eres esquiva, acaba ya si quieres, rompe la tela de este dulce encuentro. Com mai, he sentit en la meua vida la conjunció de la Creació i la Gràcia. Gràcies, gràcies, gràcies, Pare.

L'última gràcia de Déu: En el fons sempre creia que el cel me l'havia de guanyar jo, amb els meus punys. Gairebé sense percebre-ho, interiorment, he comprès. En el present, la meua confiança la tinc posada, no en mi, sinó en Déu. Això m'ha portat un canvi profundíssim: No sóc jo qui visc, és Crist qui viu en mi.

Malaltia, càstig o regal?

No hi ha dubte que, en el meu cas, la malaltia dels tres últims anys i mig ha estat i és un gran regal de Déu. Només el Senyor i jo sabem el bé que m'ha aportat, els béns per a la meua vida personal, per al meu tracte i relació amb els altres, per a la meua acció evangelitzadora. He patit molt, però he gaudit i he aprofitat, també, molt. M'he convertit, m'he fet més apòstol, més humà, més comprensiu. M'he acostat més als pobres, als que pateixen, al misteri de Crist ressuscitat, al misteri de l'Església, al cor del món. Sóc molt més feliç que mai. Crec que en la malaltia m'he purificat més, m'he tornat més transparent, més humil, més veritable.

La malaltia m'ha transformat. No, no ha estat un càstig de Déu, ha estat un regal, un do preciós de Déu, del meu Pare Déu. És cert que jo no sé explicar el misteri del mal en el món, però sí que he experimentat el valor humanitzador i santificador del sofriment. Ningú m'ho pot negar, perquè jo he tingut i tinc experiència d'això. Com això és així? Jo no ho sé, però és així.

Ara m'explico millor el misteri de la creu de Crist, de la mort. Ara entenc alguna cosa més de la saviesa que ve de la creu, de la qual en parla Pau i que és una saviesa sobrehumana.

(Federico Bellido morí a Madrid el 26.7.93)

3. LA MEVA EVOLUCIÓ RELIGIOSA

Miguel Benzo

Crec que, al llarg de la meua existència, la meua religiositat ha estat marcada per set notes, no volgudes per mi, sinó donades pel meu psiquisme i les circumstàncies de la meua vida; un fort sentit del misteri de l'ésser; una incapacitat per trobar un símbol de Déu que em satisfés mínimament; un enlluernament davant la humanitat del Jesús de l'Evangeli; una preocupació central per la naturalesa i pel destí de l'home; una escassa sensibilitat per a la culpa i les seves seqüeles penitencials; un interès relativament reduït pels temes eclesiàstics i litúrgics; un permanent escàndol, que he estat incapaç de superar, davant del sofriment humà. Anem a examinar-les.

1. La meua sorpresa davant de l'ésser

Crec que sempre, molt abans de saber-ho formular, he sentit sorpresa davant de l'ésser. Que hi hagi ser en lloc de no-res; i que l'ésser sigui així, i no de cap altra manera que a la raó li sembla igualment possible; és l'admiració que està en l'arrel de les meves fascinacions infantils davant la naturalesa. Per això, molt més endavant, vaig sintonitzar immediatament amb el segon Heidegger, el de la Carta sobre l'humanisme, per mi el millor llibre sobre poesia que s'ha escrit: L'home no és l'amo de les coses que existeixen. L'home és el pastor de l'ésser. Aquestes paraules constitueixen per a mi el màxim enunciat d'una concepció poètica i religiosa del món... que és la meua. Fins i tot em sento a prop de la famosa pàgina de *la Nausea* en la qual Sartre ens pinta l'estupefacció de Roquetin davant l'absurd del castanyer que té davant seu en el jardí públic. El que succeeix és que allò que per a Sartre és motiu de repugnància, per mi, com per a Heidegger, és l'essència mateixa de la vivència estètica.

I aquesta fou també la meua experiència radical en el viatge a l'Índia de l'agost passat. Ja sé que els teòlegs de l'hinduisme han dit que només l'Absolut és real. Però allò que el poble hindú experimenta és justament l'invers: només el real és absolut. Muntanyes i rius, animals i plantes, homes i esdeveniments, naixement i mort, sexe i joc, paraules i gestos... tot és sagrat, tot és absolut. És per això que els hindús diuen que hi ha tres milions de déus. Les privacions dels ascetes i les infinites variacions de l'eroticisme en els relleus dels temples de Khajurabo, tot és igualment sagrat.

Potser allà on va culminar la meua interpretació de l'hinduisme primigeni fou en el suprem santuari nepalès de Pashupatinath: el riu sagrat Bagmati amb els seus drets marges, coberts d'espessa vegetació poblada de monos, els cadàvers incinerant-se o esperant el seu torn a les voreres, els nens a un pas d'ells banyant-se entre rialles i jocs, la multitud de capelles consagrades als símbols sexuals, els voltors i corbs planant en el meu cel... tot integrat en la sacralitat. Però no es tracta d'una única sacralitat totalitzadora, que tot ho absorbeix, amb la qual tot s'identifica, en la qual els éssers concrets perden la seva individualitat. Aquest és el tercer grau d'abstracció dels Upanishads.

Cada ésser concret és diví en ell mateix, sagrat, misteriós, adorable, únic... pel simple fet de ser. Podria expressar-se també de la següent manera: existir és diví. Davant l'enlluernament de l'ésser, hi ha l'admiració de la contingència: aquella admiració davant del fet que l'ésser sigui així i no d'una altra manera, és l'arrel de la doctrina de la creació. Si podia ser d'una altra manera i en canvi

és així, només es pot explicar que aquesta forma concreta d'ésser ha estat escollida. Escollida per un Ésser que, ell si, no pot ser d'altra manera de com és. La qual cosa comporta que el concepte de Déu no sigui afectat per cap determinació positiva, per cap qualificació que el delimiti, perquè, en cas contrari, també sobre ell es plantejaria la qüestió per què així i no d'altra manera.

El dogma suprem del positivisme és la concepció contrària: només és possible el real. L'estructura de l'objecte és l'estructura del pensament. L'únic raciocini veritable és el reflex de la casualitat fàctica. Tot pensament que parteixi o mení en el merament possible és va. El mateix concepte de possibilitat pura no té sentit. Però el dogma positivista exigeix un suprem acte de fe. Que sigui intrínsecament impossible que les constel.lacions estiguin distribuïdes diferentment en l'espai, que existissin altres classes d'insectes, que existissin altres homes diferents dels que ja existeixen... que, en últim terme, el big-bang s'hagués produït un instant abans o un instant després, que la intensitat de l'energia primigènia hagués estat una mica més gran o una mica més petita, que la natura del que tot va començar no pogués ser altra de la que fou, són proposicions que semblen purament gratuïtes.

2. Déu no hi cap en els símbols

Potser aquest mateix sentit del misteri m'ha fet impossible trobar un símbol del diví en el qual poder reposar. Mai no he sabut a qui em dirigia quan interpellava Déu. Per això m'he sentit identificat amb el llibre de Panikkar *El silenci del Déu*. L'antic Testament prohibia qualsevol representació de la divinitat i el nou insisteix que a Déu mai no l'ha vist ningú. Cert que Jesús diu: qui m'ha vist a mi ha vist el Pare. Però ell mateix es dirigeix constantment al Pare.

L'Església ha rebutjat el monofisisme: la naturalesa humana de Jesús no és la naturalesa divina. Bonhoeffer ha dit molt profundament que la transcendència cristiana no és la de la metafísica, sinó la de l'amor de Jesús, capaç de transcendir tots els límits. Potser aquest Amor absolutitzat sigui l'únic símbol de Déu que un cristià es pot permetre. Déu és amor (1Jn 4,8).

3. Jesús em va seduir

La figura de Jesús en el Nou Testament em va enlluernar en els meus anys de Granada. Potser es podria dir en sentit molt estricte que em vaig enamorar d'ell. En aquell temps em va venir a parar a les mans el bell dibuix de Hahil Gibran, il.lustrat amb un text que durant molt de temps em va fascinar:

“Anit vaig veure la teva faç, clara i precisa com mai no l'havia vist. No estava encarada cap a mi: mirava profundament la vasta nit. Li vaig veure el perfil. Era alhora serè i auster; i vaig pensar per un instant que somriuria, però no ho va fer. Era jove, etern i immortal; no Déu, no; era el fill de l'Home, enfrontant-se a tot allò que l'home ha d'afrontar, coneixent tot allò que l'home ha conegut i ha de conèixer. La seva faç era la d'un invencible, era la faç d'un Germà, d'un Amic. La seva cabellera onejava enrera i semblava les ales lluminoses al costat del seu cap. El seu coll era bru i fort; els seus ulls, com brasers foscos. Ara, amic meu, per primer cop em sento segur de poder dibuixar aquesta faç. Serà com una bella faç per a la proa d'una gran vaixell. Caminava com un home contra un fort vent, essent ell més fort que el vent. Portava de nou la basta vestidura de llana i novament els peus nus i plens de la pols dels durs camins. Vaig veure novament les seves mans fermes i grans, i vaig veure els seus robustos punys, forts com les branques d'un arbre. Anava amb el cap ben alt, i a la seva cara es veia una gran determinació, com també una expressió d'infinita i silenciosa melangia... Avui no puc escriure ni dibuixar una sola línia; però

demà, quan torni, dibuixaré aquesta faç.

Sempre dic que si m'he trobat amb Déu ha està en el Jesús de l'evangeli. Per això no m'ha apassionat massa la controvèrsia entre el Jesús de la fe i el Jesús de la història. Encara que, per una hipòtesi absurda, el Jesús històric no hagués existit, em continuaria semblant que Déu parlava en les pàgines de l'evangeli. Si la Paraula no s'hagués fet carn, continuaria havent-se fet lletra. Si Jesús no hagués estat inspirat per Déu, sens dubte ho varen estar Mateu, Marc, Lluc, Joan i la comunitat primitiva d'on procedeix el Nou Testament.

4. No jutgeu i no sereu jutjats

Ja m'he referit a la meua reduïda sensibilitat envers els sentiments de culpa, i per tant, envers les experiències penitencials. Sento tan profunda compassió per l'home, començant per mi mateix, que disculpo molt fàcilment fins els majors crims. És tan dura la vida humana, que ningú no pot constituir-se en el seu jutge. Cap home no ha infligit a altre tortures tan refinades com les que ens infligeix la naturalesa. La societat pot i ha d'impedir que hom faci mal, però ni ella ni ningú no pot jutjar la interioritat. No jutgeu, i no sereu jutjats.

5. L'església servidora de l'home

Mai no m'he exaltat pels temes eclesiàstics, ni tan sols pels teològics. Potser l'anticlericalisme que m'envoltà en la infància i adolescència, al qual shan anat afegint l'estudi de la història de l'església, les experiències del Seminari, de Roma, de la crisi de l'Acció Catòlica... m'han fet sentir com un miracle el fet que aquest material humà que constitueix l'església de Jesucrist sigui essent capaç de professar i propagar el seu ideal, encara que els seus membres ho visquem en tan escassa mesura. Per això, res de tot allò negatiu que sorgeix en la nostra comunitat no pot escandalitzar-me, i tot el que de positiu apareix en ella em sembla un prodigi de l'Esperit. Només em preocupa l'eclesiàstic-eclesiològic pel fet que pugui repercutir en el sofriment o en la felicitat dels membres de l'Església i de tota la humanitat.

6. La litúrgia és la vida

Tampoc no he trobat la font principal de la meua espiritualitat en la litúrgia, sinó en la lectura bíblica, en la reflexió teològica i en l'oració contemplativa. Un exemple servirà per comprendre millor la naturalesa de la meua religiositat. Tal vegada la vivència més intensa del sagrat que he tingut en molts anys ha estat la següent: un cop, estant a Barcelona, al capvespre vaig sortir a passejar per la carretera de Sarrià. No hi havia ningú. De sobte, en una corba del camí, va aparèixer als meus peus una grandiosa visió de la ciutat que ja mostrava llums encesos. Al fons, la gran taca blava del mar fonent-se en l'horitzó amb el cel del qual el sol ja n'havia desaparegut. Tot d'una vaig pensar en aquells milions d'éssers humans, buscant desesperadament la felicitat en totes les direccions: l'amor, el plaer, el diner, l'alcohol, la droga... I tots encaminant-se fatalment cap a la nit de la desaparició; cap a l'obscuritat del sofriment; cap al mar, que és el morir. Ho vaig experimentar com el tremend clamor de la humanitat a la recerca d'un sentit. Era com el revés de Déu. Ell estava present en la seva insuportable absència. Vaig tornar al monestir esglaiat, i vaig estar molta estona absorrt a l'església.

7. El problema del sofriment

Aquest escrit quedaria sense sentit si aquesta clau que, juntament amb l'anhel d'amor, de veritat, de bé i de bellesa, defineix la meua existència: el problema del sofriment. I he de plantejar-lo amb tot el rigor amb que tants anys de meditar sobre ell, l'han configurat. Si algú dels que em llegeixen, teòleg, místic o simplement cristià que ha patit, té alguna llum per aportar-me, que no deixi de fer-ho. És el meu dimoni familiar. El bufó que m'interpel·la inoportunament quan crec haver trobat repòs. És el fibló de la meua carn (S. Pau), que em bufeteja. Se m'ha fet més insuportable aquests últims anys en els quals el dolor se m'ha fet tan quotidià.

Actualment, el dilema teològic se'm planteja així:

- Si Déu no pateix amb el meu sofriment, no voldrà salvar-me.
- Si Déu pateix amb el meu sofriment, no podrà salvar-me.

Que Déu no pateixi amb el sofriment humà, sembla *inacceptable* per tres raons: metafísica, ètica i soteriològicament.

a) Metafísicament, si Déu és saviesa no pot ignorar un aspecte tan essencial de la seva creació com és el dolor. Però el dolor és una vivència. Només se'l pot conèixer experimentant-lo. No és possible un coneixement abstracte del dolor. Si Déu sap el que és el dolor, és perquè pateix.

b) Si Déu no pateix, no és bo. Qualsevol criatura que pateix per amor a una altra o per un ideal, seria superior a aquest Déu impassible. Moltmann ho ha expressat amb eloqüència en El Déu crucificat: M'indigno, per tant existim, diu Camus. Existim quant al sofriment i la indignació que sentim per la injustícia, i som fins i tot més que els déus o el Déu del teisme. Perquè tals déus camien a dalt, en la llum, com genis joiuosos (Hölderlin) són immortals i omnipotents.

Quin ésser més desgraciat és el déu que no pot ni sofrir ni morir! L'experiència de la mort és el superàvit i l'avantatge que porta a tota saviesa divina (H.G. Geyer). La culminació de la rebel·lió metafísica contra el déu que no pot morir consisteix, doncs, en la mort lliure anomenada suïcidi. És la suprema possibilitat de l'ateisme de protesta, perquè únicament ella fa a l'home déu de si mateix, de manera que els déus hi sobren. Fins i tot prescindint d'aquesta posició extrema, a la que Dostoievski al·ludeix diverses vegades a la seva novel·la Dimonis, un déu que no pot sofrir és més desgraciat que qualsevol home. Un déu incapaç de sofriment és un ser indolent.

El Déu d'Aristòtil no pot estimar: l'única cosa que pot fer és que l'estimin tots els éssers no divins a causa de la seva perfecció i bellesa, atraient-los cap a si mateix. El motor immòbil és un aman egoista. És el fonament de l'amor de totes les coses cap a ell, i al mateix temps per raó de si mateix, de manera que és l'amant-enamorat de si mateix; un narcisista en potència metafísica: Deus incurvatus in se. Però, aleshores, és més aviat un déu o una pedra?... Quina classe d'ésser serà, doncs, un Déu omnipotent tan sol? Un ésser sense experiència, sense destí, un ésser al que ningú no estima. Un home que experimenta la impotència, un home que pateix perquè estima, un home que pot morir és, per tant, un ésser més ric que un déu omnipotent, incapaç de sofrir i d'estimar, immortal.

c) D'aquí parteix una raó soteriològica: si Déu so sofreix, si no sap el que és el dolor, per què i de què voldrà salvar-me? Serà com un tsar que ignora les penalitats del seu poble? I aquest problema no es resol, com molts teòlegs sembla que creuen, només amb l'afirmació que Déu és un ésser que pateix en Crist. No hi ha dubte que la proclamació de l'escàndol de la creu, el fet que Déu s'ha fet home per mostrar-nos el seu amor compartint els nostres patiments i la nostra mort,

constitueix la grandesa del Cristianisme. Déu ha escollit allò que no és per destruir allò que és, dirà Pau. Però la reflexió cristiana ha comprès que Déu en fer-se home, en prendre forma de servent, no pot haver deixat de ser Déu. I que, per tant, en Crist cal distingir una dimensió humana i una dimensió divina. I, aleshores, la pregunta sobre el sofriment rebrota: Qui pateix en Jesús, només la naturalesa humana o també la naturalesa divina? Si únicament pateix la naturalesa humana mentre que la divina roman sumida en una joia infinita i indestructible, no sha resolt res del problema que ens ocupa: Jesús és un altre home més que pateix, encara que aquest home sigui ontològicament el fill de Déu.

Si optem, però, amb alguns teòlegs contemporanis per la resposta segons la qual Déu pateix amb els nostres sofriments, amb què ens trobem? Com que Déu no oblida, sinó que per a ell tot és present, haurem d'imaginar un Déu que, arraulit en el rerafons de l'ésser, pateix perennement els dolors de tots els éssers vius que han existit, que existeixen i que existiran. Déu seria, de la realitat, el cor que pateix. El batec últim de tot el que existeix és un sanglot. Aleshores, però, posem el sofriment com a última estructura metafísica, de la qual, per tant, és impossible de sortir.

Molts amics m'han preguntat, és clar, com ha incidit la fe religiosa en la vivència de la malaltia. He pensat molt en això. I he de respondre que en mi la experiència patològica i l'esperança cristiana han romàs en dos nivells totalment diferents. Ara he comprès bé aquell text de Bonhoeffer que diu que la resurrecció no és la solució al problema de la mort. La malaltia es viu en allò que és immediatament palpable, present, habitual, mundà; la fe és d'allò que no veiem; és obscura, lliure, subjecta a temptació. La fe i l'esperança requereixen el permanent esforç d'una opció pel més enllà; d'un jugar-s'ho tot a una carta. En la fe i l'esperança no es reposa, no es descansa. Creure és un permanent combat mentre vivim. És cert que l'esperança il·lumina però no elimina l'experiència de la finitud. El creient, com Jesús a Getsemaní, se sent igualment angoixat com el no creient; però en la seva angoixa hi ha un àngel misteriós que l'acompanya sense que la seva presència eviti la suor de sang.

(Miguel Benzó morí l'agost del 1989)

4. VIVÈNCIES D'UN METGE SOBRE EL SOFRIMENT PROPI I D'ALTRI

Àngel García Forcada

Voldria començar explicant perquè i per a qui escric. Ho faig perquè he arribat a la conclusió que compartir les meves experiències i vivències amb altres resulta una ajuda, tant per a ells com per a mi. Referent a per a qui escric, voldria dir que aquest article no va dirigit a l'establiment de l'Església. En aquest sentit, faig meves les paraules del Nobel de Literatura de 1994, Kenzaburo Oé: Temo la fe transformada en institució, però respecto l'home que resa, sigui quin sigui el Déu al qual es dirigeixi. Escric per als homes i dones d'aquesta societat que sofreixen o que acompanyen els qui sofreixen. I escric perquè sento que ja és hora que l'Església, el senzill poble de Déu, faci sentir la seva veu i parli -si pot i gosa- amb paraules d'esperança, d'autenticitat i de justícia.

Començaré narrant experiències de patiment d'altri viscudes en els meus tretze anys d'exercici de la medicina. A continuació, compartiré la meva experiència de divuit mesos d'atur, de tots els sentiments que varen anar brotant durant aquest temps, des de l'odi fins a l'esperança, i de com l'atur pot ser un lloc d'encontre amb Déu.

1. Vivències sobre el sofriment d'altri

Com a metge, he atès a cents de malalts. He treballat en sales de malalts cancerosos i a la sala de malalts de SIDA, en un dels hospitals amb major nombre d'aquests malalts a la ciutat de Barcelona. Començaré per aquests darrers.

Al pavelló de malalts de SIDA hi vaig realitzar el meu particular “passeig per la resurrecció i la mort (tal com diu el títol d'un llibre de González Faus). La mort es va fer quotidiana. Pràcticament cada dia moria algun noi o alguna noia, enmig de la desesperació dels pares i del personal sanitari. Les preguntes que la majoria ens formulàvem eren: Fins a on arribar en els tractaments?, quan aturar-nos en l'administració d'antibiòtics, de sèrum, de transfusions?... La resposta me la donaren els propis malalts: mentre ells volien lluitar, nosaltres lluitàvem. Quan, a cops de forma subtil, t'indicaven que ja no podien més, que ja no valia la pena, aleshores ens aturàvem i esperàvem la mort alliberadora.

La segona vivència que vull transmetre es refereix a un malalt cancerós. Patia un càncer de llengua, i en successives intervencions quirúrgiques, va perdre la llengua, la mandíbula i les galtes. Ja molt al final, quan no podia parlar, ens comunicàvem per escrit. Recordo quan jo, després d'haver-me casat, el vaig visitar. Va demanar un paper i hi va escriure: Doctor, veig un anell a la seva mà, sembla que s'hagi casat, el felicito. I no em tracti més de vostè (tinc el costum de tractar de vostè els malalts). Aquell home, amb una sonda pel nas i un degoteig continu de morfina, va ser capaç de sortir de si mateix i d'interessar-se per mi, pel meu recent matrimoni. Vaig sortir de la seva cambra, vaig anar al despatx i vaig rompre a plorar.

Jo era solter i vivia sol. Com tota soledat no desitjada, em resultava dolorosa i profundament amarga. Ulteriorment vaig acabar la meva especialitat, vaig tornar a la meua ciutat d'origen, vaig trobar la meua parella i em vaig casar. Totes les experiències varen provocar en mi i en els malalts múltiples preguntes sobre el sofriment: Per què em toca això a mi? On és Déu? Per què ens envia aquesta malaltia? Què he fet jo per merèixer-ho?... Òbviament, aquí entra en qüestió la

imatge de Déu. En la mesura en què he pogut, els he comunicat la meva pròpia imatge de Déu, que, amb el temps, ha anat canviant.

Durant un temps, jo no trobava Déu enlloc. Només hi havia silenci dins i fora de mi. El sofriment d'altri era alguna cosa que l'altre vivia en solitud, amb aquella solitud impressionant i profunda del qui pateix, a la qual és impossible d'accedir per més que hom subjecti una mà o acaroni un front. Aleshores, vaig anar al llibre de Job, i les seves paraules varen ressonar en el meu interior: "Si acceptem de Déu el bé, No acceptarem el mal? (Job 2, 10). Aquesta possible resposta em serví durant un temps; però em vaig adonar que no en tenia prou: posava Déu lluny de nosaltres, com un Deus ex machina que envia béns i mals. Ulteriorment, vaig anar a l'Evangeli de Marc i vaig rellegir el capítol 15, la mort de Jesús. Ara les meves respostes són unes altres, i unes altres, també, són les meves oracions. A vegades, desesperadament, dic: Déu meu, Déu meu! Per què ens has abandonat?

2. El sofriment propi: la depressió i l'atur

Les línies anteriors tindrien poc valor si no estiguessin acompanyades de la meva pròpia experiència de dolor. No ha estat un dolor físic, sinó més aviat un dolor de l'ànima. Han estat divuit mesos d'atur en el decurs de tres anys, amb dotze mesos de plena col·locació i la resta treballant com a subempleat. Aquesta situació em portà una depressió clínica.

Com a metge, sabia les repercussions somàtiques i psicològiques que té l'atur per a aquells que el pateixen: major incidència de depressió, infeccions, atacs cardíacs, càncer... Tanmateix, una cosa és saber-ho i una altra és patir-ho. Explicaré les meves pròpies vivències d'aquests tres últims anys, des que vaig acabar la meva especialitat en un prestigiós hospital català. Amb això pretenc compartir les meves vivències amb les persones que hagin passat per una situació similar per tal que tots aquells que conviuen amb aturats, però que mai no ho han estat ells mateixos, escoltin i es decideixin a donar veu a aquells que no solen tenir-ne.

He tingut una formació jesuítica, la qual cosa vol dir, en el meu cas, tenir un expedient escolar i universitari brillant, una bona dosi de voluntarietat i un fort super-jo, expectatives de triomf social... ; tot això en el context d'un magis ignasià possiblement mal entès. El 1993 vaig acabar la meva especialitat en un hospital barceloní i vaig decidir tornar a la meva terra. Portava, amb mi, il·lusions, projectes, tècniques i coneixements que sabia que no existien en la meva regió d'origen. Tanmateix, vaig començar l'any sense feina, i cada entrevista que mantenia s'acabava amb un les seves propostes no resulten prioritàries en aquest moment. Tampoc no hi havia llocs de treball per fer guàrdies o substitucions, ni possibilitats d'integrar-me en una consulta; de manera que vaig començar a acceptar la situació: estava en atur i necessitava cobrar l'assegurança de desocupació.

Aleshores van començar les visites repetides a l'INEM, amb el tracte displicent i molts cops descortès dels funcionaris. Varen començar les cues a principis de mes per cobrar el subsidi, envoltat d'homes i de dones amb el color terrós de la desesperança. Va començar l'angoixa en sortir de casa, en sentir per dins: Què pensarà la gent de mi, passejant a migdia? S'adonaran que estic en atur? ... Va començar el sentiment de culpabilitat per no poder trobar feina, l'esgotar expectatives, el desitjar que el dilluns al matí no arribés mai.

Durant aquests tres anys he treballat 13 mesos, moltes vegades amb els anomenats contractes escombraries. M'he acostumat a fer guàrdies els dies que ningú no vol fer-ne, a tenir mals horaris, a que et notifiquin el comiat, un cop i un altre, sense cap paraula amable, sense un signe

d'agraïment per la feina desenvolupada o un signe d'esperança de futurs contractes.

He sentit odi cap a aquells que gaudeixen d'un treball estable, m'he sentit malament en tractar amb ells. D'això me'n vaig adonar un dia en que em varen convidar a un concert. Em vaig trobar enmig de tota mena de gent maca de la ciutat, alts funcionaris, tots ells amb un sou segur a final de mes els qual es podien permetre un bon cotxe i unes bones vacances (els darrers anys, tots els meus estius els he passat fent guàrdies). Em vaig sentir malalt i me'n vaig anar de la sala de concerts. I vaig entendre en carn pròpia l'encertada anàlisi que es va fer a l'últim congrés per a la pobresa i que transcriu: ... s'està consolidant entre nosaltres una dualització social: mentre aquells que gaudeixen de feina estable i ben remunerada viuen cada cop millor, molts d'altres no tenen treball, viuen amb la por de perdre'l o bé es veuen obligats a acceptar feines precàries, amb escassa o nul·la protecció social.

També vaig aprendre el dolorós que resulta comparar-se, i la ràbia interna que això pot generar. Em vaig trobar amb antics companys d'universitat que ocupaven bons llocs en les institucions públiques sense haver concorregut a cap oposició, simplement perquè van saber aprofitar el moment polític. Persones que ara obliden antics llaços, antigues relacions. De qualsevol manera, l'odi, la ira i la ràbia són sentiments que fan mal i he procurat deixar-los enrera.

En tot aquest esdevenir m'he sentit abandonat per l'Església. Rarament l'Església... parla amb veritat i justícia de l'atur. He intentat comprendre aquest fet, i l'única explicació que trobo és que... mai no han viscut ni viuran una situació semblant (excepte algunes honroses excepcions de capellans obrers). Però no m'he sentit abandonat només per l'església; els sindicats gairebé tampoc no esmenten els aturats, llevat de fer demagogia amb ells.

Tanmateix, no tot ha estat dolor i desesperança. He pogut sentir-me germà de cents de milers de compatriotes. Jo no sabia qui eren, no parlava directament amb ells, però comprenia que vivien una realitat similar a la meua i això feia que em sentís solidari. L'atur també humanitza: m'ha fet esperar menys de mi mateix de cara a un èxit social, m'ha fet comprendre que el més important en la vida són la compassió i la misericòrdia. En l'atur, entre cansament i desil·lusió, vaig poder tornar a resar, encara que fos el Déu meu, Déu meu! Per què ens has abandonat?.

He sentit en carn pròpia els efectes d'una depressió clínica, que havia vist de lluny en tants de malalts. El cansament en aixecar-te al matí, el viure permanentment amb unes ulleres negres que tenyeixen d'obscur el present, el passat i el futur, i també les relacions humanes i la relació de parella. He viscut el deteriorament de la pròpia autoestima i la pròpia vàlua. És en aquest context on pot sorgir la temptació del suïcidi quan, en la solitud i obscuritat de l'habitació un sent en el seu interior dir-se a si mateix: ja no tinc ànims per viure. A mi això m'ha passat en dues ocasions i cada vegada vaig pensar en la fulla del bisturí que guardo en el meu petit equip quirúrgic. Tanmateix, crec que la mateixa por al que passava pel meu cap em salvà. Afortunadament, aquells moments van passar i avui puc estar escrivint aquestes línies.

Els medicaments em van ajudar. També l'afecte de qui avui és la meua esposa que m'estimava i acceptava la meua realitat d'aquell moment. Ara no estic en atur encara que em trobo com a subempleat. Em vaig fer autònom i tinc un parell de dies de consulta en una policlínica. Segueixo assistint a entrevistes i lliurant currículums...

És en aquest context, de més de dos milions de compatriotes sense feina, en el qual demano als homes i dones d'Església que no callin. Que ofereixin la veu als que no en tenen. Que denunciïn

els copiosos guanys dels grans bancs, les corrupcions del poder, amb desfalcs continuats, amb l'ús criminal dels fons reservats, la construcció d'obres per al gaudi d'unes minories (auditoris, instal·lacions esportives d'élite), les despeses milionàries en fitxatges per part dels clubs de futbol, els excessius sous d'alts càrrecs i parlamentaris, la insolidaritat de molts que gaudeixen d'ingressos elevats i suficients i cada cop exigeixen més...

Acabo amb aquesta convicció: A través del fet de viure la solidaritat, la compassió i la misericòrdia, el sofriment i l'atur poden ser un lloc d'encontre amb Déu.

(Extret de la Revista Sal Terrae. Setembre 1997)

5. DÉU EN LES ESCOMBRARIES

(D'una carta de Fernando Gutiérrez als jesuïtes d'Andalusia)

El passat dia 29 de setembre va tenir lloc a Asunción (Paraguai) l'Ordenació Sacerdotal de Fernando López Pérez, a la qual vaig tenir la joia de poder assistir. La cerimònia se celebrà a l'abocador municipal d'Asunción, al costat del barri on ell treballa i viu amb dos jesuïtes més...

Les circumstàncies de l'ordenació, pel lloc i els assistents, foren molt emotives: al costat mateix de les immenses piles d'escombraries, en un escampat i envoltat d'aquells pobres que es busquen la vida gratant les escombraries que aboquen allà els camions que les porten des d'Asunción, s'havien trobat sis fetus humans com a resultat d'avortaments llançats a les escombraries, i un nen, encara amb vida, que havia acabat de néixer. Aquella pobra gent els havia recollit i el nen amb vida havia estat adoptat per un matrimoni. A l'acte penitencial sis nens petits portaven sis imatges d'angelets que representaven els fetus trobats a les escombraries i que havien estat enterrats amorosament a les cases del barri. També hi havia el matrimoni amb el nen adoptat als braços: es demanà perdó per aquests i tants pecats d'injustícies que estaven presents allà.

La cerimònia tenia lloc davant d'un altar, que era una caixa cap per avall, recoberta d'un sac; al davant hi havia uns cartons, trets de les escombraries que feien de catifa. Sobre ells es va prostrar Fernando en el moment de les lletanies dels sants. Durant la cerimònia anava descalç, com aclaparat per la presència divina, manifestada en els seus pobres que l'envoltaven; portava creuada l'estola de diaca, feta d'un tros de sac. Després que Fernando fos presentat pel P. Provincial al bisbe, ho feren també diversos homes i dones del barri que, de forma espontània, demanaven que fos ordenat sacerdot pel testimoni de la seva vida dedicada a ells. El seu pare va donar també testimoni del seu fill, i demanà que fos ordenat. Msr. Piña l'imposa les mans i va dir la fórmula de l'ordenació. L'ambient va restar en silenci, només trencat pel soroll dels camions que passaven per llençar allà les escombraries. De cop i volta un fort aplaudiment corroborava tot allò que s'acabava de realitzar. Semblava que es palpés la presència de l'Esperit Sant.

Quan es va acabar aquesta primera part, tots ens dirigírem a una barraca al centre del barri, per tal de prosseguir l'eucaristia. Concelebravem amb el bisbe i Fernando, i ells donaren la comunió al gran nombre de veïns que omplien aquell espai cobert i els voltants.

La premsa d'Asunción publicà amplis reportatges de la cerimònia: Un jesuïta espanyol fou ordenat a Cateura amb una clara opció pels pobres; Ordenen un sacerdot a l'abocador municipal; Valoren l'exemple d'humilitat i de donació total als pobres; En una original cerimònia un jesuïta espanyol fou ordenat sacerdot a l'abocador municipal... A un d'aquests periodistes, va declarar Fernando al final de la cerimònia: Estic agraït al Senyor per permetre que l'abocador es converteixi en una gran catedral. Crec que això és un disseny de Déu amb els seus pobres, perquè el Senyor sempre és present entre els més humils i necessitats. Els pobres foren els qui m'ajudaren a descobrir la meua vocació, el meu sacerdoci, i a ells els dec aquesta gràcia de Déu. Em sento un de més en aquesta comunitat. Els meus pares em recolzaren, com també als altres dos germans que són també sacerdots. I després que el periodista digués que Fernando era llicenciat en física nuclear a Espanya, ell va afegir: Vaig deixar això de banda perquè vaig sentir una crida molt millor, una opció molt millor....

6. HEAVY!

Maria Garcia Maseda, rscj

(A un alumne)

Enguany m'he aturat a pensar el difícil que és per a tu, alumne n. x, del grup n, situar-te i sobreviure en un centre públic, pretesament educatiu.

Ho sé molt bé. També vaig ser nova a l'Institut i també aquell any em varen confondre amb una alumne el primer dia. L'any passat quan em va passar el mateix em vaig avergonyir i em vaig fer la despistada, però aquesta vegada he volgut aturar-me un moment a pensar-hi.

No sé com agrair que finalment ens hàgim assegut en aquesta cantonada freda, bruta i humida de l'Institut que a tu t'és tant confortable... Dius que ets heavy i tots et diuen així. Jo veig uns pantalons texans molt cenyits cap dins d'unes botes tot-terreny, la caçadora de cuir agressiva i una samarreta que no sabré mai de quin color és, rínxols sobre els ulls com els gossos peluts que sembla que no hi vegin, cara absent, poques vegades mig somriure, un cordill al coll amb tots aquests símbols que desconec excepte un yinyang i una creu a l'inrevés... Jo sóc cristiana, la profe de religió i tots em dieu a monxa (la monja), què hi veus tu? ...

D'ençà el principi del curs, quan ni tan sols venies a classe, et vaig demanar que em deixessis una cinta de heavy. Te la vaig demanar de veritat, volia escoltar-la. Tu venies poc i no deies res. Suposo que la cinta et va resultar com un desafiament des de la meva autoritat perquè saps que jo sé que els teus grups insulten Déu i l'església en les seves cançons. No era un repte, potser no t'ho creus i ho puc comprendre veient com el sistema educatiu tendeix més a expulsar-te que a apropar-se a tu. Jo només vull sentir la teva música i quan no vens et trobo a faltar.

Avui ha passat. Poses una cançó i jo baixo instintivament el volum. Acceptes i somrius amb la meitat de la boca. Comencem a parlar de música: heavy, punk, rock... ; jo no sé res i escolto com una deixeble, contenta de canviar els papers. Per a tu tota la música és important i mola, em deixes parada quan confesses que també escoltes a Haendel i Mozart, i t'agrada el flamenc. L'únic que no aguantes és el bakalao perquè això no és música sinó barreges fetes per una màquina, sense cap sentiment, sense personalitat, sense missatge; i fins i tot atempta els teus principis escoltar-la, ja que és un estil pijo que refusis visceralment.

Parles de heavy i de punky, sembla ser que es preocupen dels problemes mundials i canten contra el consum de la droga (i nosaltres pensem que el vostre lema és sexe, droga i rock and roll). Fan una forta denúncia i no es casen amb ningú.

La forma del heavy està més treballada musicalment que la del punky, perquè els punkys estan més penjats encara que és més suau i més fàcil al principi. Es pot escoltar parlant amb algú, però també es pot sentir quan estàs sol i vibres fins a tenir calfreds... Em dones el teu testimoni heavy i intentes la catequesi. És la primera vegada que em fixo de quina manera et brillen els ulls i em sento interpel·lada per aquest corrent de connexió que sempre té gust -i avui com mai- a miracle i meravella.

No et dic res però comprens, amb molt de tacte i delicadesa, que em costarà molt escoltar la cinta que em deixes i que no m'agrada gens. Et mostres pacient i pedagog i em recomanes començar per alguna cosa més suau per agafar-li el rollo perquè al principi és normal que costi, i dius que a tu també et va costar.

Sona el timbre i marxem; jo amb la teva cinta i tu amb no sé què, em sembla que amb una mica més de eufòria des del teu centre vital d'interès. Intento escoltar de tant en tant Kreator, però mai no puc més de tres minuts (malgrat posar-hi molt d'esforç), cada cop que sento l'alleujament de desconnectar el cassette amb el cap com un timbal i l'estomac regirat, descobreixo el que tu donaries per acabar la classe i que deixés de parlar de la història de l'església.

Experimentant la dificultat d'entrar en el teu món, he comprés la teva dificultat d'entrar en el meu. Em faig càrrec de la distància que em separa de cada un de vosaltres i què aprop estic dels missioners que tant critico perquè no saben el que és inculturació.

D'ençà d'aquell dia va córrer la veu i diversos alumnes s'apropaven a mi en els corredors amb cintes dels seus grups preferits i m'han ajudat a escoltar diferents tendències. Heavy tenia raó, és una mica més suau, però tot i així és molt dur, difícil, però diu coses que penso hauríem d'escoltar si volem entendre alguna cosa. Potser només tenen pànic que se sàpiga que no són indestructibles, i que no es troben gens bé en el sistema que tots patim, encara que alguns estiguem més domesticats que altres.

Vaig arrossegant la meva decepció d'escenari a escenari. Vaig arrossegant-me sense res per dir el que dic ho tens ben sabut. Riu-te'n de mi que sóc el teu mirall, tu i jo estem sota control trencar és la nostra única venjança. Estem demostrant que res ens motiva som petites bombes d'odi, és la nostra única solució, som els últims, els pitjors, som obres d'aquesta civilització. Fent gresca ens desfoguem, com més fort, més molestem, no volen veure'ns però estem aquí. Res ens mou, no hi ha esperança, VENJANÇA!

L'Institut on treballa acull alumnes força marginals, però molt privilegiats perquè estan escolaritzats i sobretot perquè es mantenen a dins: D'ençà que ha començat el curs portem dotze baixes, dotze adolescents al carrer! El sistema escolar està disposat de tal manera que expulsa aquells que més necessiten ser educats.

Els professors tenim molta por de vosaltres; potser mai no ho descobriu, però fins i tot als més joves els espanta l'arracada, el cuir i les pretensioses interpretacions de tot allò que pinteu en llocs que no s'han de pintar. Tenim por i per això marquem tant les distàncies amb un to imperatiu -que quasi mai escolta del tot- per tal que no us mogueu del cercle de guix que nosaltres pintem a terra.

Aquí també hi ha nens al carrer que, encara que no corren perill de ser assassinats per escamots de la mort, emprenen el camí de la delinqüència o de la marginació, i ens diuen a nosaltres si la veritable delinqüència no serà la nostra:

Carregats, la delinqüència és una plaga social,
una raça menyspreable, una raça a exterminar,
banquers!, uns lladres sense palanques i de dia,
polítics!, estafadors que juguen a viure de tu,
fabricants d'armament!, això és cara de ciment,
les religions, calmants; i les bandes, uniformes,

la droga publicitària, delicte premeditat,
i l'estafa immobiliària...
Delinqüència, delinqüència,
és la vostra, vosaltres feu la llei.
Explotadors, professionals, delinqüència és tot allò
que us pot treure el *chollo*.

Alguns dels meus alumnes són heavys o punks (no tots naturalment, també en tinc de bakalao) i són alumnes de religió, encara que no ho han escollit, hi són perquè hi són.

Jo estava acostumada i convisc perfectament amb l'ateisme dels filòsofs; és a dir amb l'ateisme que es planteja l'existència de Déu, que qüestiona des de la psicologia l'experiència espiritual; entre d'altres raons perquè és l'ambient que m'ha format i sempre m'ha estimulat la fe; i perquè com a ésser humà creient, tinc dintre meu les mateixes preguntes de recerca.

Però ara han arribat, ja són aquí, tots els que no es plantegen res perquè per a ells la no existència de Déu és tant natural com ho era per a tanta gent nascuda i educada abans de l'any 50 (que tampoc no es plantejaven res), i encara miren per sobre l'espatlla i amb menyspreu tota generació posterior a la qual anomenen de iogurt i que pateix el món que els adults havien creat (amb la més bona voluntat).

En més d'una ocasió em pregunto que faig jo predicant en aquest ambient; si almenys poguéssim transmetre l'experiència forta de Déu, deia una companya, també professora de religió... però la mediocritat de les nostres vides i del nostre testimoni ve a corroborar l'entossudiment i l'aburguesament que ens domina; sobretot perquè fem ombra a Déu, no deixem veure Déu, però pot tancar-se Déu? pot ser mediocre? com gosem anar així de part seva?... Són tantes les preguntes que la gent es formula que malauradament no arribem a imaginar-nos-les, però pensem que si i callem amb respostes fetes a l'estil del catecisme, en lloc de beneir i encoratjar la pregunta.

Altres vegades em pregunto, com podeu amb tantes coses?... Necessito tot el meu coratge per estar davant d'uns ulls ferits i profunds als quals preguntar, com aquell que res: Pot una mare oblidar-se del seu nadó (Is 49,15). I veure com contesten en silenci: Si, la meua m'ha abandonat. Llavors és quan hem de cercar la manera de dir: Doncs encara que ella t'oblidi, Déu no t'oblida; encara que és molt difícil, ho sé...

Enmig de tot això hi ha la Sandra, té 15 anys, és molt bonica i és la delegada de la classe. Mai abans havia estat matriculada a religió i mai no li han parlat de Déu. Enguany ha decidit que volia saber de què anava aquest rollo i la tenim asseguda a primera fila. Escolta com si estigués bebent i fa moltes preguntes (tan elementals que m'ha portat cap a l'essencial: per què mataren a Jesús?). En un primer moment els seus companys se'n reien i gesticulaven quan ella aixecava la mà, però amb la seva personalitat i llibertat, els ha contagiats l'interès i en aquesta classe tots beuen, i jo quasi no m'ho crec...

Jo sóc d'aquelles que veig i pateixo amb dolor constatant que la distància entre fe-cultura augmenta. Pot semblar una nisiesa, però em donà esperança escoltar aquesta cançó, -demano disculpes per si la lletra fereix algú- segons la qual és molt indignant confondre l'amor de Déu amb certes ideologies, i que encara pot fer saltar la guspira que portem tots a dins i que és com un radar que detecta allò que és bo, veritable i just:

SALVE...

A base de prometre el Regne del Cel
alguns vividors, el que fan,
és el seu propi cel particular a la terra
-compri un petit tros de cel pagant la quota mensual--.

SALVE...

S'ha de ser boig per parlar d'amor de Déu
i a la vegada en les seves escoles preparar el pla de la repressió feixista.
Com es pot ser tan fariseu?

SALVE...

Control econòmic és control del poder,
control mental, control sexual.

Realment *tios* mai no he vist religió
que ens vulgui salvar ... (cops).

SALVE...

Opus Dei, oh no.

El cartell del títol és original de la mà de J.A.H., àlies *heavy* i ho podem veure en una pintada grafiti a totes les parets de l'Institut, especialment les del 2n. B i portes del lavabo.

7. SER CAPELLÀ ENMIG D'ELLS

Guy Gilbert

I el capellà allà enmig? Qui sóc jo, qui som nosaltres, cristians i capellans, perduts en aquesta gegant ciutat enmig dels joves del carrer? Qui són ells? Què viuen? Quines són les seves aspiracions? Què ens fan descobrir?

Un 80% no estan batejats. La meitat són musulmans. L'immensa majoria són ateus. Déu està absolutament fora de les seves preocupacions: No pot existir! Un Déu que us estima és còmic. El teu Déu bo i pare mai no em parla; a mi, el meu pare em va abandonar, ho entens!... Si, ho comprenc, i el carrer ens ho ensenya cada dia: si un home no ha estat veritablement estimat en la seva vida amb un amor veritable i gratuït, no pot conèixer Déu.

Fas l'amor? Els nois amb aquesta pregunta, ataquen el meu sacerdoti, per a ells és inconcebible que un home no tingui contactes sexuals. Els contesto que l'església m'ha imposat el celibat i que ho he acceptat. Em fan aquest tipus de pregunta fins al límit de la meva paciència, llavors contesto: Respecto el que tu vius, et demano que facis el mateix amb mi. No es estrany que un noi acabat d'arribar em faci aquesta pregunta davant d'un de més antic, i és aquest qui contesta: Són les tres del matí, Guy és a punt d'escoltar la teva merda. Si ell ha escollit viure així és per tu, *colega*, i pels altres companys. Deixa'l, doncs, en pau. Penso que ells són els qui més han defensat el meu celibat.

Constato que els joves del carrer són molt sensibles al testimoni de fidelitat viscuda. Davant de les greus mancances afectives que han viscut quasi tots, cerquen al seu voltant persones que s'estimin, que no tinguin por de posar-ho tot a la fidelitat a una paraula donada. Una nit, després d'un dia feixuc, vaig comprendre la reflexió d'un noi: Tens sort d'haver pogut posar la vida al servei d'algú. Era alguna cosa que no podia posar nom, però que intuïa a través del do d'una vida.

Per la meua banda em sento sacerdot dins de l'església. Veig tot el que s'ha de canviar, comprenc que alguns vulguin fer-ho des de fora, jo he escollit fer-ho des de dins. Formo part d'un equip de sacerdots amb el qual m'entenc bé (millor que quan vivia amb ells i els nois venien a trucar la porta a les tres del matí). Vaig ser delegat en el consell presbiteral. Intento mantenir fortament el meu vincle amb el bisbe, cada Dijous Sant vaig a Notre-Dame de París per sentir i expressar físicament aquesta unió. Les nits, abans de dormir, llegeixo un tros del breviari, hi ha salms meravellosos, és la meua manera de retrobar l'església sencera. Però defujo de ser el tranquil·litzant de les bones consciències cristianes davant dels joves delinqüents.

En tot cas, pels nois, l'església és el lloc on robar la caixa dels donatius. Sobre aquest punt els dic que tenen una forma graciosa de constatar la crisi de l'església: per a ells és palesa perquè cada cop hi ha menys diners en les bústies. En aquest sentit deia un noi: L'última vegada que vaig obrir la caixeta de sant Josep vaig trobar-hi vint cèntims. Realment l'església està mal administrada....

Per a ells l'església és sobretot els sacerdots i les bondadoses monges. Després poden constatar: que l'església és rica i està al costat dels rics. La prova és que els sacerdots els hi donen sempre almoïna. Conec un noi que durant un any va aconseguir prop de mil cinc cents francs només visitant els sacerdots. És una de les pitjors coses que es poden fer, l'almoïna incita a la mendicitat, la promociona, enfonsa els nois.

Quan predico en una església hi ha, sovint, nois que venen a escoltar-me. Les seves reaccions són de tot tipus: No es veuen mai nois pobres a l'església. Ens miren com a estranys.

Un diumenge, un d'ells va asseure's al costat d'una senyora, que va prendre ràpidament la seva bossa de mà i s'hi va aferrar: No et preocupis, no he vingut per robar-te res, he vingut per escoltar el meu *collega*, el capellà. I l'anciana, canviant d'opinió, al moment de la pau, va estendre la mà al noi que va quedar sorprès de veure que li allargaven la mà després d'aquell començament.

En un principi, quan acabava de predicar, acceptava que la gent em donés diners després de la missa. Però un dia, mentre conversava a fora amb altres persones, s'apropa un noi i em diu: Encara no han acabat de llepar-te el cul? Vaig comprendre el que volia dir: No et donen diners per nosaltres, te'ls donen per a tu, per les teves obres, per elles posen els bitllets en les teves butxaques. Ara refuso ser la caixa forta de la bona consciència, no accepto els diners lligats a la paraula de Déu.

He tingut moltes ocasions de celebrar l'eucaristia durant una sortida de cap de setmana. Pensava que era molt millor celebrar-la en qualsevol sala, més que omplir l'església de nois que hauria provocat aldarulls en el poble. Per aquestes ocasions ens reunim al voltant de la taula i crec que tenen una veritable actitud de pregària. Un veritable silenci, al principi; després a l'hora de l'evangeli fan comentaris especialment interessants que surten espontanis sobre Maria Magdalena o el Bon Samarità. Després d'una d'aquestes misses un d'ells li va dir a un company quan jo arribava: Després d'això em sento nou, totalment nou.

Només aquells que comparteixen veritablement en la vida, saben a nivell de vivències el que és la Eucaristia: un compartir des de l'amor. Quantes vegades he escoltat d'un i d'un altre que viuen com pàries en la nostra societat, ofegats en la seva pròpia misèria i que em diuen: Guy, ocupa't d'aquest, està més enfonsat que jo....Només els pobres comparteixen de veritat. Només ells podran participar un dia en una veritable Eucaristia.

Quant a nosaltres, els potentats de la terra, hem acaparat el missatge de Crist i el consumim diluint-lo, feliços tranquils davant els afamats de justícia i d'amor que es queden a les portes.

Capellà enmig d'ells, amb ells, capellà salvatge sense comunitat cristiana però enviat per l'Església, treballant en el seu nom i en unió amb ella, home de contradicció, totalment llançat a la lluita social i política, sabent mullar-me quan fa falta, capellà per a un poble que no l'espera. Jo vull ser, amb els meus companys d'equip, testimoni de la justícia i de l'amor. Amb tots els homes de bona voluntat que han comprès que aquests joves, que nosaltres hem rebutjat tenen necessitat, per viure dempeus i lliures, d'un veritable rostre de germà. Això és per mi, en ple cor de l'església, viure el meu sacerdocí.

(Pres de G. Gilbert, *Un prêtre chez les loubards*. Ed. Stock, París)

8. CARTA AL MEU FILL QUE MAI NO VA NÉIXER

Marisol, rscj

Estimat fill: encara no sé si anomenar-te fill, perquè tu mi no has existit si no en la meva imaginació de dona i en els meus desitjos de mare. Però avui necessito parlar amb tu, desitjar-te, estimar-te i tenir-te com sempre t'he somniat. I és que moltes vegades t'he concebut en el meu ventre, he anyorat tenir-te en els meus braços, acaronar-te, besar-te i pessigar-te les galtes.

Avui, mentre besava amb tendresa i reverència els teus peüets, m'has fet una pregunta molt íntima (jo diria que gairebé indiscreta): Mama, per què jo mai no vaig néixer? per què jo no he viscut en el teu món real?. M'has deixat gairebé sense alè, però sé que tens dret a saber-ho i t'ho diré, encara que abans has de saber que tu existeixes en la meva imaginació, en el meu cor i en les meves entranyes de mare amb capacitat de ser fecundes; i que t'he vist en molts nens que corren a l'encontre de la seva mare, en molts d'altres que elles porten recolzat en el seu pit, en alguns que busquen ansiosament el contacte físic de l'amor matern...

No creguis que vull esquivar la teva pregunta, no. Avui vull, desitjo... confessar-te el meu secret, per què tu mai no vas arribar a néixer com Àlvar, Carles, Soraia, Betlem, Jordi...? perquè mai no vas arribar a existir amb un cos propi? però abans deixa'm que et parli de l'home que, sens dubte, va poder ser el teu pare. Era i és un ésser d'ulls clars i cor ple d'amor; un ésser que quan mira fa estremir tot el teu ésser de dona. És un ser al qual he estimat, si, al que he estimat molt, i tal vegada avui el segueixo estimant a la meua manera. És algú que ha donat vida a les meves entranyes femenines, que ha vivificat el meu ésser i el teu amb harmonia, sense dolor.

Però la veritat és que tu no vas néixer perquè la teva mare, i aquesta sóc jo! sempre va ser una somniadora, una dona inquieta, que buscava el millor en la seva vida i que un dia ho va trobar. Va descobrir que volia lliurar-se al altres, que volia tenir molts tus i per això havia d'estimar, estimar amb els altres... Ho sento! però no sóc dona d'un fill, d'un home, d'un amic... Sóc dona de relació i de solitud acompanyada, habitada, compartida. No creguis que per això no t'estimo, no et sento en les meves entranyes de mare, doncs cada vegada que tinc l'oportunitat d'ajudar un nen ha descobrir alguna cosa nova, quan l'ensenyo a respectar i estimar els altres, quan cuidem junts la vida i li somriem per dura que sigui... Ets tu qui viu, es mou i creix dintre meu.

Cada vegada que acompanyo el procés de salvació de Déu en la vida d'un amic/ga és a tu a qui acompanyo i guio en el seu caminar cap a la VIDA en majúscules.

Cada cop que cuido una planta, que contemplo el cel, que mimito la natura... és a tu a qui abraço. Quan va néixer Àlvar, el meu nebot, vaig sentir la necessitat de vessar sobre ell tot el meu amor acumulat de mare, però tu et vas encarregar de fer-me gaudir com una boja donant-me només l'amor de tia que és el que em corresponia, gràcies!

Cada vegada que he plorat la teva absència física, m'has omplert d'energia positiva i he sentit la necessitat de transmetre-la als altres amb joia.

Com veus, tu no has nascut una sola vegada, sinó que neixes cada dia donant-me l'oportunitat de deixar-te créixer en cada esdeveniment de la meua vida. M'has ajudat a intuir el que significa estimar, estimar com una mare, lliurant-me tota sencera, sense reserves ni mesures. I això és el

que jo intento fer per tu: lliurar-me tota sencera a Jesús! a aquell home que no veig amb els meus ulls (com veia el teu pare) però que sento i em sent amb el cor; que no toco amb les meves mans, però que em fa estremir quan intueixo la seva presència; que m'estima silenciosament, però apassionadament.

Avui, després de parlar amb tu d'escoltar-te en el meu silenci sonor, el meu ésser de dona s'omple de goig, perquè pot ser feliç imaginant-te, pensant-te, tenint-te i estimant-te en el meu món. Gràcies perquè la teva mirada profunda acarona i dóna vida a la meva maternitat. Ah! oblidava dir-te que cada dia passo moltes estones en la intimitat amb Ell i que és aquell espai, aquell temps gratuït el que et manté viu dintre meu; sense Ell, fa molt de temps que tu hauries deixat d'existir.

Espero haver respost la teva pregunta.

Una abraçada de mare

Marisol

9. PER QUÈ EM VAIG FER CRISTIÀ

Paul O. Unha

Era el mes de febrer de 1988. El meu fill acabava de ser hospitalitzat. El diagnòstic era clar: leucèmia! Les esperances de sobreviure eren mínimes. Jo tenia 38 anys. Teníem dos fills: una filla amb 12 anys i aquest fill de 10 anys. Ell era la nineta dels meus ulls!

Jo no creia en res i no tenia cap interès per les qüestions religioses. Volia guanyar diners, molts diners per poder gaudir de la vida. Per això, en aquells moments, fins i tot vivia allunyat de la meva esposa: ella es va quedar al camp i jo vivia a Seul en una pensió d'una família per tal de tenir llibertat d'actuar i de fer diners.

I heus aquí la novetat de la malaltia del meu fill! L'havia fet venir a Seul i l'havia fet examinar en un dels hospitals més celebres de la capital. Se m'enfonsà el món. Vaig tenir una crisi horrible de desesperació: el meu fill es moriria i jo no podia fer res. Em sentia totalment perdut, impotent...

Aleshores, algunes persones que m'envoltaven, em van parlar de Déu: era per consolar-me. De les coses que puc recordar, sé que em parlaven de la providència, de la gràcia, de la crida de Déu, de mitjans que li són propis... Per què vaig fer cas d'aquestes paraules? Això no ho sé. En altre temps, jo no hauria ni tan sols escoltat. Però la veritat és que ho vaig escoltar i que em va venir la idea que el meu fill, tal vegada, pertanyia més a Déu que a mi mateix. Era una cosa insensata. I el 8 de març de 1988, per primera vegada en la meva vida, vaig entrar en una església: era un diumenge, a la catedral de Seul. Vaig mirar una gran creu i vaig dir a Déu que el meu fill, els meus béns, tot el que em pensava que era meu, no era meu sinó d'Ell. Li vaig dir que podia fer el que Ell volgués, i que si Ell s'enduia el meu fill, que era seu, jo no protestaria.

Aquest mateix dia em vaig fer inscriure en una classe de catecisme i desitjava que tot fos ràpid. El meu temps de catecumenat va ser un temps de gràcia com mai no havia viscut: jo passava molt temps a l'hospital. Em concentrava en la meva família i aprenia a pregar. Em tornava un altre home i vaig arribar a tenir experiències sorprenents. Vaig ser batejat molt ràpidament i vaig prendre el nom de Pau: va ser el 15 d'agost del mateix any. El meu fill, abans de morir, va ser batejat i confirmat el 3 d'abril. Era el dia de pasqua. Una religiosa venia a veure'l regularment per preparar-lo. I l'increïble va arribar. *El meu fill es va curar*. Ara ja ha acabat el seu cicle secundari.

La meva vida cristiana no és tan fervorosa com jo voldria. Demano perdó a Déu per això. Però sóc de la seva família, sóc feliç i això durarà -no ho dubto- fins la meva mort.

(Pres de la revista: Spiritus (Quito) any 38/2. N. 147 juny 1997)

10. DE LA MORT A LA VIDA

La història de Somaratne

Vaig néixer en un poblet del districte de Gampaha (Sri Lanka). Érem dos fills i una filla. Jo era el segon. El meu pare i la meva mare eren molt individualistes, egoistes, persones amb un cor de pedra. Mai no ens vàrem sentir estimats. A més, el meu pare era borratxo. Des de la nostra tendre infantesa, el meu germà i jo vàrem fugir d'aquesta casa sense amor. Ens vam espavilar per tal de poder viure per aquí i per allà: ningú no s'ocupava de nosaltres.

Un dia el meu germà petit va tornar a casa quan el meu pare estava agonitzant. Sentia tant d'odi que va agafar un tros de fusta i el va enfonsar en els ulls del moribund. Això mostra molt bé fins a quin punt havia arribat el seu odi cap a ell.

Era jove encara quan vaig trobar una noia amb qui em vaig casar i vàrem formar una família. Jo tenia dues filles. Al principi dels anys 70, em vaig adherir a un grup rebel nomenat front d'alliberació popular (Janatha Vimukthi Peramuna). En aquella època jo tenia a l'entorn de 35 anys. Aleshores vivia a la Província del centre-nord i consagra tot el meu temps i energia a treballar per aquesta organització. La nostra meta era enderrocar el govern a través de qualsevol mitjà. Jo havia anat molt poc a l'escola i no era capaç de llegir ni d'escriure bé, però tenia el do de la paraula. Per això, durant nombrosos encontres, prenia la paraula per adoctrinar amb la nostra ideologia els altres joves. Després del fracàs de la insurrecció de 1975, em vàrem capturar i em posaren a la presó. Em varen transferir a una *presó de Colombo*. I va ser allà on vaig trobar *la meva alliberació*.

La meua cel·la es trobava davant del petit vestíbul on les germanes tenien el costum de trobar-se amb els presoners catòlics. Tots els diumenges, jo veia dues germanes que els visitaven. Jo era budista i, per tant, no tenia dret a ajuntar-me amb els presoners catòlics per parlar amb ells. Tanmateix, ho desitjava, però alhora *em causava por fer-ho*. *Aquestes germanes m'atreien, despertaven la meua curiositat*. Elles eren les úniques persones estrangeres que podien entrar a la presó. Felicitat per mi, una germana va venir a visitar els malalts a l'hospital de la presó; jo estava allà per una infecció menor i vaig tenir la possibilitat de parlar-hi. Ella em va dir que no tingués por. Em vaig despendre de tot temor i vaig voler ser present en el vestíbul quan les germanes vinguessin.

M'havia adonat que una germana tenia un petit llibre que utilitzava per ensenyar-nos i que lliurava al sacerdot perquè el llegís durant la missa. Jo tenia moltes ganes de veure aquest llibre, contenia missatges tan pertinents que em feien reflexionar. Li ho vaig demanar i ella me'l va deixar. Mai més no el recuperà. Com que jo no tenia res a fer, *em vaig posar a llegir el Nou Testament amb passió*. Llegia un passatge el matí i un altre a la nit, i a partir d'allò, reflexionava sobre la meua vida. Lentament, va aparèixer en mi la conversió. Ningú no en sabia res, ni tan sols les germanes. Jo no parlava amb ningú d'*aquesta transformació interior* que estava sentint.

Durant aquest temps, el meu germà havia tornat a casa i havia abusat de la meua esposa. Ella em va escriure dient-me que no havia tingut cap opció: ella va haver de sotmetre's a ell perquè la seva vida i la dels nens estaven en perill. Li vaig respondre que no s'amoinés, que jo no tenia cap sentiment negatiu per ella. De fet, jo era el responsable de la seva solitud. Vaig comprendre que ella estava en una situació difícil i em sentia prop seu. Continuava llegint el Nou Testament, d'on

treia molta inspiració per a la meua vida. Tractava de posar-lo en pràctica.

Vaig tornar a casa. En saber que jo estava lliure, el meu germà va desaparèixer. La meua dona havia tingut un fill seu. *Vaig reemprendre la meua vida*. Amb molts pocs recursos i amb l'ajuda de les germanes, em vaig posar a cultivar la terra. Tots els del poble estaven sorpresos del meu canvi. Jo els parlava molt del perdó. Un dia vaig anar al convent de les germanes i vaig expressar el meu desig i el de la meua família de ser batejats. Això va succeir sense cap problema i tota la meua família es va fer cristiana. Vaig començar a viure la meua vida de cristià sabent molt bé que ja ho feia des de feia molt de temps en el meu cor. Em vaig tornar molt fervorós i vaig sentir una profunda pau interior.

Un dia que estava de visita en una altra casa, algú va entrar cridant que la meua esposa havia estat apunyalada. Vaig corre cap a casa i vaig descobrir la meua dona banyada en la seva sang. La ganivetada del meu germà havia estat fatal. La vàrem portar a l'hospital però, de camí, va morir als meus braços.

És aquí on el Nou Testament em tocà profundament. M'ensenyà la paciència i em va permetre perdonar. Vaig comprendre fins a quin punt Crist havia perdonat en la seva vida. Seguint-lo a Ell vaig aprendre a perdonar a aquells que m'havien ferit profundament. Vaig perdonar el meu germà per aquell gran crim. Em vaig negar a anar a testificar contra ell al tribunal. Que Déu s'ocupi de tot això! El meu germà segueix a la presó fins al dia d'avui. Jo no tinc cap ressentiment contra ell.

Ara tinc més de 50 anys. Les meves dues filles estudien amb les germanes. Tracto de guanyar una mica de diners per poder deixar-los alguna cosa. A part d'això, intento practicar allò que Jesús ens ensenya: Estimeu els vostres enemics. Pregueu per als qui us persegueixen... si algú et pega en la galta dreta, deixa també que et pegui a l'esquerra. I, malgrat els meus problemes -perquè en aquest moment jo no estic bé-, estic en pau.

(Pres de la revista Spiritus (Quito). Any 38/2 N. 147. Juny 1997)

CONCLUSIÓ: LES PASSIVITATS DE DISMINUCIÓ

José A. Garcia, sj.

Les passivitats, és a dir, allò que ens ve sense que nosaltres ho hàgim causat, ocupen més del cinquanta per cent de la nostra vida. Em rebo més del que em faig a mi mateix (Teilhard). Quelcom ens avisa que si bé hem de preparar-nos per a un primer temps d'acció, és igualment important que ens preparem per processar bé el temps de recepció. Doncs bé, d'aquestes passivitats que ens vénen a sobre sense que nosaltres les hàgim causat, unes són de creixement, com l'amistat, l'amor, etc. i altres són de disminució. Aparentment no creen res, no serveixen per res, només per destruir: malalties, complexos, envelliment, mort... Pot aquest sofriment integrar-se en l'establiment del Regne de Déu, ser medi diví?

Caldria afirmar en primer lloc, i sense cap por, que les passivitats de disminució tenen més potencial de maledicció que de benedicció, que estan més obertes a la blasfèmia que a la pregària. Qui s'escandalitzi d'això, no fa altra cosa que repetir la història insensata dels amics de Job. Però, dit això, cal afirmar també que en aquelles passivitats de disminució -que no les causa Déu ni les permet, però que arriba fins a nosaltres en elles-, Déu se'ns apareix en forma de pregunta i d'oportunitat: com a timó de profunditat que produeix un canvi de ruta, com podadora que dirigeix el creixement, com a canalitzador de la saba interior. Les passivitats de disminució estan obertes al pitjor que portem a dins, la maledicció, i al millor. Quin és el preu que cal pagar perquè passi el segon? Lliurar-se al misteri. Acollir-lo. Adorar-lo.

Unir-se a algú és emigrar d'un mateix. És perdre's. És lliurar-li tota la iniciativa, quedant-nos només amb la pura adoració. És buidar-se per deixar-se envair. És combregar amb Déu per disminució fins que ell sigui tot en nosaltres. El P. Arrupe ho va expressar preciosament en el seu testament espiritual que no va poder llegir personalment: la meva passió ha estat estar disponible sempre per a Déu, però sobretot ara quan tota la iniciativa és ja seva.

Viscut i processat així, aquesta mena de sofriment no genera maledicció, sinó silenci i adoració. Ens fa caure del cavall al qual pugem amb tanta freqüència per oprimir els altres. Reorienta la nostra autocomprensió. Ja no ens deixa recolzar el nostre jo o la nostra vàlua, en els nostres poders o en les nostres obres, sinó només en Ell i en el seu amor. Només en Ell. Tampoc no ens deixa recolzar el nostre jo en els nostres fracassos ni en el nostre sofriment. Ens lliure a un misteri el qual tantes vegades hem experimentat com a misteri acollidor.

- Lliurar-se a Déu i al seu Regne en l'acció, en els treballs, en el cansament, i lliurar-li el sofriment que tot això pugui comportar, no és el més difícil. Menys encara ho és lliurar-se a Déu i al seu Regne en les passivitats de creixement que suposen una immensa alegria. Però lliurar-se a Déu i al seu Regne en les passivitats de disminució, és un miracle total. Per això ens causen tant de respecte aquells que ho fan: aquells vells, per exemple, que envelleixen en pau, beneïts o aquells homes o dones injustament tractats, humiliats que no reaccionen des de les ferides que els han fet, sinó des de la bonesa i el perdó. Que succeeixi una cosa així és un autèntic miracle.

- Les passivitats de disminució que ens envelleixen, ens omplen de complexos i ferides, i finalment ens maten, ens posen davant els límits sagrats del nostre ésser (A.

Tornos). I una de dues: o les rebutgem i aleshores es rebutja el món i Déu, tal com són, o les elaborem cristianament i aleshores entrem en una acceptació, adorant, del món tal com és i de Déu tal com és. La no elaboració religiosa de les passivitats de disminució provocarà en nosaltres reaccions perilloses, ja que tals disminucions no ens deixaran estimar bé la vida ni estimar bé Déu.

- Unir-se a un altre és sadollar-se d'ell, emigrar a ell, sense deixar de ser un mateix. La mort és la definitiva emigració a l'Altre, la unió total amb Ell, sense deixar de ser nosaltres mateixos.

- En una cultura com la nostra, en la que es produeix una hiperinversió d'energies en les qüestions del jo, hem d'estar atents que aquesta tercera forma de dolor, pel que té de molt personal, no ens faci perdre de vista el dolor dels altres, el dolor del món. Per viure-la bé, cal connectar-la amb la primera i la segona. Perquè si el nostre propi dolor acapara l'escena, què ens quedarà per tenir compassió del món?

(Extracte de la Revista Manresa, 70, 1997)

© *Cristianisme i Justícia*, Roger de Llúria 13, 08010 Barcelona
Telf: 93 317 23 38; Fax: 93 317 10 94
espinal@redestb.es; <http://www.fespinal.com>